

KONTAKTUJTE NÁS POMOCÍ NÁVRATKY:

Jméno a příjmení:

Adresa:

E-mail:

Telefon: Podpis:

Zajímají mě témata:

- ☐ ochrana stromů a alejí
- ☐ toxické látky a odpady
- ☐ ochrana přírody a biodiverzity
- ☐ účast veřejnosti na rozhodování
- ☐ jiné

Odesláním návratky dáváte souhlas ke zpracování svých osobních údajů pro vnitřní potřebu Arniky. Vaše osobní údaje nebudou v žádném případě poskytovány třetím osobám a máte kdykoliv právo na jejich opravu nebo vymazání.

Arnika
Chlumova 17
Praha 3
130 00

Odpovědní zásilka
– hradí adresát

Kdo si objednal chemický koktejl?

V Evropě je dnes registrováno kolem sta tisíc chemických látek. Některé z nich jsou zakázány, protože poškozují lidské zdraví a životní prostředí, příkladem jsou DDT, freony, polychlorované bifenyl apod. Další tisíce látek se používají, přestože o nich nemáme řádné informace o vlivu na zdraví člověka a životní prostředí. Setkáváme se s nimi v našich domácnostech, kancelářích, kosmetice nebo i v jídle. Z nich namíchaný chemický koktejl, který si dopřádáme každý den, ale našemu zdraví zrovna neprospívá. Omezit jeho množství přitom není těžké.

Informace – Užitečnou databázi chemických látek včetně produktů, kde se objevují, najdete na <http://arnika.org/chemicke-latky>. Pokud na výrobku není uveden použitý materiál, napište výrobci nebo sáhněte ke konkurenci. Při výběru zboží vám pomůže ekoznačení. K zavedeným značkám u nás patří: Ekologicky šetrný výrobek a Produkt ekologického zemědělství – BIO, v Evropské unii pak bio logo ve tvaru listu a EU Ecolabel.

Šetrné nakupování – Nic nezkažte, když upřednostníte přírodní materiály. To platí například u oblečení, kosmetiky, prostředků na úklid nebo u vybavení domácnosti jako je nábytek. Specifickým tématem jsou hračky a školní pomůcky, kde bychom měli být při výběru ještě obezřetnější.

Jídlo – Bedýnkový prodej, vlastní pěstování, nákup bio-produktů, odběr od osvědčeného farmáře – možnosti, jak si opatřit zeleninu a ovoce bez zbytečných chemikálií existují. Při nákupu masa je dobré mít na zřeteli, že se řada látek jako jsou těžké kovy a persistentní organické látky ukládají v tucích.

PVC – Polyvinylchlorid je oblíbený plast, při jehož výrobě se používá chlor. Do PVC se někdy přidávají nebezpečné přísady a změkčovadla, jako jsou těžké kovy nebo ftaláty. K nejrizikovějším výrobkům patří podlahové krytiny, obaly, hračky nebo třeba zdravotnické pomůcky z PVC. Velmi problematická je likvidace tohoto plastu. Z těchto důvodů je lepší se PVC zcela vyhnout. Značí se číslicí 3 v trojúhelníčku.

Akce, při níž Arnika zdarma testovala lidem hračky a vybavení domácnosti na přítomnost těžkých kovů. Foto: Jan Losenický

DDT, PCB, PFOS...
dříve skvělé vynálezy,
dnes obávané jedy.

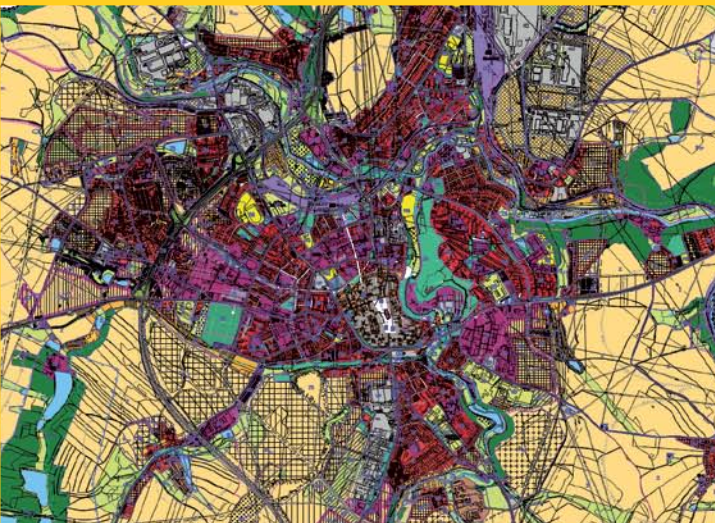
Územní plán – nenechte se vybagrovat

Územní plán je hlavním podkladem pro vydávání územních rozhodnutí a stavebních povolení pro konkrétní stavby. Je to koncepční dokument, který má význam v dlouhodobém horizontu, aby nedocházelo k nevhodnému užívání daného území. Úřady nemohou vydat povolení pro stavbu nebo činnost, která je s ním v rozporu. Zároveň je ale velmi obtížné zabránit záměrům, které jsou v územním plánu již vymezeny.

Kde ho najdu a co z něj poznám? Územní plán obce je veřejně přístupný na obecním úřadě a musí být jasné stanoveny, kdy a kde je možné do něj nahlížet. Dokument komplexně řeší funkční využití území. Stano- ví, kde může být obytná výstavba, kde průmysl nebo silnice, kde parky, pole a další nezastavěné plochy. Dále do územního plánu patří stanovení limitů (maximální počet parkovacích míst, výška budov, apod.), posouzení a hodnocení územně technických důsledků připravovaných staveb a jiných opatření v území, vymezení chráněných území a objektů, oblastí klidu a ochranných pásem.

Co sledovat? Při změně územního plánu, tvorbě nového nebo i při jeho částečných změnách může dojít ke změně využití pozemků, na kterých vám záleží. Je proto velmi užitečné tyto procesy sledovat. Informace o zahájení procesu naleznete na oficiální **úřední desce**, na internetových stránkách obce či města a případně v radničních periodikách.

Námítky a připomínky. V rámci projednávání územního plánu existují dva nástroje k ovlivnění jeho finální podoby, jedná se o námítky a připomínky. **Námítky** k územnímu plánu mohou podat pouze vlastníci nemovitostí, které jsou navrženy jako zastavitelné plochy nebo kde se mají stavět veřejně prospěšné stavby. Obce, občané a občanská sdružení mohou vznést **připomínky**, ty jsou však méně závazné. Shodně-li se alespoň 200 občanů na stejných připomínkách, mohou jmenovat **zástupce veřejnosti**, který je poté oprávněn podávat námítky. Důležité je podávání písemných připomínek či námitek ve všech fázích projednávání.

Územní plán Jihlavy. Díky Přemyslovi Otakarovi II. měla Jihlava svůj územní řád už v roce 1270.

Účast veřejnosti – stát a koukat nestačí

Strachu
z občanské
společnosti vás
zbavíme

Účast veřejnosti je pro ochranu přírody a životního prostředí klíčová. Nikdo nezná místní podmínky lépe, než lidé, kteří v místě žijí a mají k němu dobrý vztah. V ekoporadně Arniky se bohužel opakovaně setkáváme s případy, kdy je již pozdě podnikat některé kroky, třeba podat žádost o účast v řízení, připomínky k územnímu plánu apod. a lze tak dosáhnout pouze částečné nápravy.

Prevence a průběžná opatření jsou proto nezbytné. Prvním krokem je pravidelná **kontrola úřední desky**. Právě zde jsou povinně zveřejňovány informace o územních řízeních, o posuzování vlivů velkých průmyslových a stavebních záměrů na životní prostředí, o záměrech obce nakládat s nemovitým majetkem, programy zasedání zastupitelstva atd. Většina písemností zde musí viset alespoň 15 dní, některé déle, ale např. pozvánku na zasedání zastupitelstva stačí vyvěsit 7 dní předem. Úřední deska musí být přístupná 24 hodin denně a zároveň dostupná i elektronicky.

Právo na informace o životním prostředí máme zaručené Listinou základních práv a svobod, tak se ho nebojme využívat. Obecně je možné žádat informace o stavu životního prostředí, například o situaci na určitém místě z hlediska hluku nebo emisí, o stavu veřejného zdraví, průběhu různých řízení, nebo také o finančních analýzách použitých v rozhodování. O informace můžete žádat obecní i krajské úřady, Českou inspekci životního prostředí nebo různé státní instituce, jako jsou například školy, muzea apod. Jediná úhrada, která vás v tomto směru může čekat, jsou náklady na pořízení požadované informace, tedy kopie, datové nosiče a případné náklady na poštovné. Více naleznete přímo v zákoně č. 123/1998 Sb. nebo se obraťte na nás.

Nebudte v tom sami, založte **občanské sdružení**. Zapojit se do ochrany životního prostředí skrze občanské sdružení má dvě velké výhody. Můžete lépe aktivovat další lidi, kterým není osud vašeho okolí lhostejný. Snadněji si poradíte s pořádáním veřejných debat, sbíráním podpisů pod petici apod. Druhou výhodou je možnost občanských sdružení vystupovat jako plnoprávný účastník úředních procesů, při nichž se rozhoduje o povolení či zamítnutí záměru. Lze tak snadněji uplatnit své připomínky a požadavky. Hlas občanského sdružení má mnohem větší váhu, než hlas jednotlivých lidí. Rádi vám pomůžeme při jeho zakládání.

Jestliže budeme snít o návratu do dětství, jestliže podlehne-
me pokušení spolehat se na druhé a být tak šťastni, jestliže couvneme
před úkolem nést svůj kříž, kříž lidskosti, rozumu a odpovědnosti,
jestliže ztratíme odvahu a vyhneme se námaze, měli bychom
hledat posilu v plném porozumění prosté volbě, před níž stojíme.
Můžeme se vrátit ke zvířatům. Jestliže však chceme zůstat lidmi,
pak máme pouze jednu cestu, cestu do otevřené společnosti. Mu-
síme jít dál do neznáma, nejistoty a nebezpečí, a s veškerým svým
rozumem usilovat jak o bezpečí, tak o svobodu.

Karl R. Popper,
Otevřená společnost a její nepřítel
(přeložil M. Calda)

Příběhy s dobrým koncem

Ekoporadna Arniky řeší každoročně několik desítek větších kauz. Následující dva příběhy dokládají, že zájem lidí o životní prostředí přináší výsledky.

A máme toho
na svém kontě mnohem
více: [www.arnika.org/
pribehy-s-dobrym-
koncem](http://www.arnika.org/pribehy-s-dobrym-koncem)

Záchrana aleje u Žižkova pole

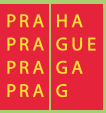
Lipová alej u obce Žižkovo pole patří k nejzachovalejším na Vysočině. Alej byla vysázena na místě, kde údajně zemřel Jan Žižka z Trocnova. Stromy jsou bez většího poškození a jejich stáří je přibližně sto let. Od roku 2007 jim hrozilo vykáčení z důvodu rekonstrukce vozovky. Tehdy se na Arniku obrátila místní organizace Mezník. Ekoporadna Arniky poskytovala sdružení odborné konzultace během řízení o kácení i při následném odvolání. Společně jsme zpracovali odborný dendrologický posudek, který byl využit v žádosti o zpmátnění aleje. Arnika pomohla i s medializací kauzy. Na Krajský úřad v Jihlavě jsme symbolicky vyslali Jana Žižku, který se přimlouval za její zpmátnění. K tomu nakonec opravdu došlo a většina stromů tak byla před kácením uchráněna.

Během natírání stromů v aleji u Žižkova pole Arnika předvedla silničářům, že pro vyšší bezpečnost se nemusí hned kácet. Foto: Jan Losenický

Za humny je neposlušná skládka

V malé obci Vyskytná nad Jihlavou na jihu Čech žije něco přes sedm set lidí. Jejich život i životy sousedů z okolních vesnic několik let negativně ovlivňovala skládka odpadů, kterou provozovala společnost A.S.A. Dačice. Firma nedodržovala provozní řád, ze skládky unikala kontaminovaná voda do blízkého lesa, šířil se zápach i odpady. V roce 2007 se společnost rozhodla skládku ještě rozšířit. To už došla místním trpělivost a spojili se s Arnikou. Ekoporadna Arniky pomohla lidem založit sdružení Zvony 2007. V procesu EIA jsme společně připomínkovali záměr firmy, požadovali dodržování předpisů a náhradu škod. Poradili jsme i s podáním podnětů na ČIŽP a v komunikaci s úřady. Díky tlaku občanů bylo společnosti A.S.A. nařízeno skládku a její okolí ozelenit a firma od záměru prodloužení provozu nakonec ustoupila.

Vydání letáku bylo realizováno s finančním příspěvkem Hlavního města Prahy a Městské části Praha 3. Leták je vytištěn na recyklovaném papíře. Pokud se vám líbí, tak ho nevyhazujte, ale předějte dál.

Grafika: www.jakubnemecek.com

EKOPORADNA ARNIKY

Arnika?

Arnika je česká nezisková organizace, která spojuje lidi usilující o lepší životní prostředí. Domníváme se, že přírodní bohatství není pouze darem, ale také závazkem uchovat jej do budoucna.

Co děláme?

Ve zkratce – **bráníme se jedům, chráníme přírodu a pomáháme lidem.** Ve třech větvích: 1. Usilujeme o snižování množství toxických látek, které se vyskytují kolem nás. 2. Prosazujeme ochranu ekosystémů a druhové rozmanitosti. 3. Chráníme stromy a městskou zeleň a pomáháme lidem spolurozhodovat o životním prostředí.

Jak?

Pracujeme s aktuálními výzkumy a argumenty uznávaných odborníků. Když se pozorněji začtete do tiskových zpráv Arniky, zjistíte, že nechceme jen hlasitě poukazovat na problémy. Snažíme se nabízet dlouhodobá řešení s přínosem pro veřejnost, která nejdou na ruku jen soukromým zájmům.

Kdy se vám bude hodit náš telefon (222 781 471)?

Když zjistíte, že místa, která máte rádi, mají být zničena a vy tomu chcete zabránit. Kácení stromů i celých alejí, výstavby spaloven, skládek, nabubřelé plány developerů, projekty továren na zelené louce, parkovišť a supermarketů ve veřejné zeleni, to jsou jen některé případy, kdy vám budeme umět poradit.

Co jsme dokázali?

Nejsme největší ani nejhlasitější, ale věříme, že naše práce mluví za nás. Udělejte si obrázek sami: www.arnika.org/pribelhy-s-dobrym-koncem

Kdo nás platí?

Jsme nezisková organizace, účty se ale naší adresou nevyhýbají. Část nákladů na odborné a právní posudky, chemické analýzy podezřelých hraček, vzorků půdy nebo třeba provoz bezplatné ekoporadny pokrýváme granty a vlastní činností. Za zbytek vděčíme drobným přispěvatelům, „obyčejným“ lidem. Jen díky nim jsme nezávislým a akceschopným sdružením. Pokud se vám výsledky naší práce líbí, podpořte naši činnost. Vaši důvěru nezklameme.

Foto: Martin Plocek

Ekoporadna Arniky

Bezplatná ekoporadna patří k rodnému stříbru Arniky. Funguje už přes deset let a každoročně v ní vyřídíme kolem tisícovky dotazů. Zpoplatněno je pouze rozsáhlejší poradenství u náročných kauz. Pomáháme občanům, občanským sdružením, obcím, úřadům, firmám, školám apod. Hlavní témata, kterým se věnujeme jsou ochrana vod, vodních toků a mokřadů, problematika toxických látek, prevence a recyklace odpadů, životní prostředí měst, ochrana zelených ploch, stromů a alejí, domácí ekologie, právo na informace a účast veřejnosti v rozhodování. Jsme členem sítě ekologických poraden STEP.

Řadu informací ke svým otázkám najdete na stránkách ekoporadny www.arnika.org/ekoporadna, případně můžete využít webový formulář a položit nám dotaz přímo. Pokud na webových stránkách odpovědi nenajdete, napište nám e-mail na poradna@arnika.org, volejte na telefon **222 781 471** nebo si domluvte schůzku s někým z našeho ekoporaďenského týmu.

Ekoporadna sídlí v Praze, na adrese Chlumova 17, Praha 3 nebo můžete kontaktovat někoho z našich ekoporaďek v Českých Budějovicích, Děčíně, Havířově, Jihlavě nebo Ostravě.

S čím vám konkrétně pomůžeme?

Poradíme vám, na co si dát pozor, pokud se zajímáte o své okolí, jaké informace a termíny sledovat. Objasníme vám zákony a pomůžeme se o ně opřít. Poradíme, jak založit občanské sdružení, jak se s ním účastnit správních řízení a dalších úředních procesů. Poradíme vám s věcnou i procesní stránkou kauzy. Pomůžeme vám sepsat potřebná podání, žádosti o informace apod. Poskytneme kontakty na novináře, aby se o vašem případě dozvěděli další lidé. Poradíme se psaním tiskové zprávy, vydáváním informačních materiálů a i s organizací tiskové konference. Jinými slovy, pokud budete mít chuť nezůstat pasivní a zapojíte se do ochrany životního prostředí ve vašem okolí, poradíme a pomůžeme vám, nakolik bude v našich silách.

Infostánky Arniky k územnímu plánu.

Foto: Vojtěch Marek

Všechno nevíme, ale víme, kde najít odpovědi

Kdo vám poradí?

Arnika se může pochlubit proškoleným týmem ekoporaďek a ekoporaďků, kteří se ve svých tématech dále vzdělávají. Jejich úplný seznam najdete na: <http://arnika.org/nasi-poradci>.

Martin Skalský

patří k zakládajícím členům Arniky. Tématicky se v Arnice zabývá ochranou stromů, městské zeleně, problematikou stavebních a územních řízení nebo právem na informace.

Milan Havel

je v Arnice od jejího začátku. Zabývá se hlavně odpady a jejich prevencí, ale poradí vám i s toxickými látkami ve výrobcích a potravinách nebo se zeleným úřadováním.

Jana Vitnerová

vám pomůže ve věcech, které se týkají ochrany přírody. Ptát se jí můžete na věci kolem Naturity 2000, druhové rozmanitosti, patronace potoků apod.

Jan Nezhyba

je vedoucím pobočky Arniky v Havířově. Věnuje se tématu toxických látek, odpadů a znečištěného životního prostředí.

Vendula Krčmářová

pracuje na pobočce Arniky v Ostravě. Specializuje se na téma ochrany ovzduší, ale také na bydlení a domácí ekologii.

Hlídejte si svůj strom

Proč chránit stromy? Stromy filtrují vzduch a zlepšují jeho kvalitu, vyrovnávají teplotní extrémy a vytvářejí kyslík, tlumí hluk a poskytují prostor pro život různým živočichům, jsou jedním z mála zbytků přírody ve velkých městech, v krajíně zpevňují půdu a zabraňují vodní i větrné erozi půdy. Navíc jsou krásné a nejen ve městech zlepšují psychickou pohodu lidí.

Kácení bez povolení? V ČR mnohdy dochází ke zbytečnému kácení zdravých stromů i celých alejí. V prostředí měst se jedná o tzv. dřeviny rostoucí mimo les a jejich kácení je upraveno zákonem č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny a v jeho prováděcí vyhlášce č. 395/1992 Sb. Kácení **bez povolení** je možné jen u stromů, které mají obvod kmene ve výšce 1,3 metru od země menší než 80 cm. Ve výjimečných případech, například pokud prokazatelně hrozí pád stromu, zákon vyžaduje pouze **následné oznámení** příslušnému orgánu ochrany přírody, a to do 15 dnů od kácení. **Předběžné oznámení** postačuje u pěstebních případů (obnova porostů, probírka), při údržbě břehových porostů během správy vodních toků a při kácení v pásu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy. V ostatních případech musí být předem vydáno **povolení ke kácení**. Většinou ho vydává obecní nebo městský úřad, a to pouze ze závažných důvodů a po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin. Vždy se musí zkoumat, zda zájem vlastníka stromu pokácet převažuje nad veřejným zájmem na ochraně stromu. Součástí povolení by mělo být rozhodnutí o náhradní výsadbě, pokud možno v totéž místě, kde se kácí.

Jak předejít zbytečnému kácení? Má-li dojít ke kácení stromu, se kterým nesouhlasíte, zjistěte zda bylo vydáno povolení. Jestli přímo svědkem neoprávněného kácení, můžete se obrátit na Českou inspekci životního prostředí s podnětem k jeho přezkoumání. Inspekce může kácení stromů pozastavit, následně pak i omezit nebo zcela zakázat.

K řízení o povolení ke kácení jsou pozvány osoby dotčené na svých právech, například majitelé okolních pozemků a budov a případně ekologická občanská sdružení. Pokud se sdružení chtějí řízení účastnit, mají možnost písemně požádat orgán ochrany přírody, aby je o jejich zahájení informoval.

Foto: Jan Losenický

Levné a účinné klimatizační zařízení? Strom.

Odpady se valí

Kam s hliníkem? Jak se recykluje papír? Co nepatří do kompostu? Muším při třídění vymývat kelímky od jogurtů? Kam mám vyhodit plechovky od barev? Tyto a podobné otázky chodí do naší ekoporadny pravidelně. Arnika proto nedávno vydala podrobný manuál ke třídění odpadu, který najdete na našem webu www.arnika.org/odpady, případně si můžete napsat o jeho vytištěnou verzi, adresa je odpady@arnika.org.

Je dobře, že se většina lidí v ČR o třídění odpadů zajímá. Ústřední otázkou ale není: „kam s odpadem?“, ale **jak svůj odpad redukovat?** Prevence odpadů je z hlediska šetření drahých surovin a energie nejúčinnější. Jinými slovy, je levnější odpadům předcházet, než řešit, co s nimi.

Prevence nám moc nejde

Předcházet vzniku komunálního odpadu, tedy i domovního, nám zatím příliš nejde. Češi v průměru vyprodukují 220 kg směsného odpadu ročně, což jsou přibližně 4 litry odpadu denně. Nižší produkci směsného odpadu má řada zemí a podstatně nižších čísel dosahují i lidé, kteří se rozhodli produkci odpadu omezit.

Par tipů:

1. Kupujeme jen to, co potřebujeme. Nedělejme si z domovů skladiště, i prostor má svoji cenu. **2. Važme si svého názoru – sama sebe.** Nepodléhejme tlaku okolí, obzvláště ne reklamě. Proti zbytečným třeba funguje seznam věcí k nákupu udělaný ještě před tím, než vyrazím do obchodu. **3. Preferenci místních sezónních produktů** podporujeme českou ekonomiku, své zdraví a navíc šetříme energie za skladování a dopravu. **4. Minimalizovat množství obalů** lze nákupem koncentrátů a větších balení, pokud to ovšem nevede k plýtvání. Obalům se také vyhneme při vaření ze základních surovin oproti vaření z polotovarů. **5. Pozor na obaly, které se špatně recyklují.** Z plastů jde například o PVC, problematičtější jsou i kombinované obaly. **6. Vyměňme igelitku za plátěnku,** tašky z přírodních látek nejsou z ropy, vydrží déle a vypadají lépe.

cit:rajce

Člověk je jediný tvor na zemi, který vytváří obtížně recyklovatelné odpady. Zdroj: cit.rajce.net

Pojďte do toho s námi

Jsme česká nezisková organizace a musíme se spoléhat pouze na své vlastní zdroje. Nepřijímáme dary ani jinou podporu od firem, které devastují životní prostředí. O to důležitější je pro nás podpora jednotlivců - jediné díky ní můžeme být opravdu nezávislou organizací, věnovat se tématům dlouhodobě a poskytovat lidem bezplatné ekoporaďenství.

Podpořte aktivity, které mají smysl. Děkujeme!

ČLEN/ČLENKA KLUBU ARNIKY

Je vám blízké, co pro lidi a přírodu děláme? Podpořte finančně naši činnost a staňte se členem nebo členkou Klubu Arniky. **Pomůžete nám tak pokračovat v naší práci.**

Za 300 Kč můžeme zajistit roční péči o deset metrů čtverečních bílé stráně **v Českém středohoří**, kde se vyskytují **rostliny, které již v okolí vyhynuly.**

Za 500 Kč můžeme natřít bílými **bezpečnostními pruhy** dvacet stromů silničního **stromořadí.** Silničářům v dalším regionu tak ukážeme, že pro vyšší bezpečnost není nutné hned kácet celé aleje.

Za příspěvek 800 Kč můžeme otestovat vzorek **rizikových školních pomůcek nebo hraček,** zda se v nich nevyskytují nebezpečné látky, jako jsou ftaláty a těžké kovy.

Nyní je to už pouze na vás. Pravidelným přispěvatelům zasíláme navíc čtvrtletník Arnikum, kde si přečtete, jak s vašimi penězi a důvěrou nakládáme.

☐ Chci se stát členem/členkou Klubu Arniky a podpořit její činnost: (číslo účtu: **290 011 7959 / 2010**, Fio banka)

☐ jednorázovým darem: Kč

☐ pravidelným darem: Kč za měsíc

Minimální příspěvek pro členství v Klubu Arniky je 365 Kč ročně, tedy 1 Kč denně.

DOBROVOLNÍK/DOBROVOLNICE

Nebo skočte do ochrany životního prostředí přímo a zapojte se do našich projektů a kampaní ve svém volném čase. Dobrovolnice a dobrovolníci Arniky nám pomáhají s kosněním luk, happeningy, putováním infostanů na letních festivalech apod. Můžete nám pomáhat i z domova, například psát články, překládat apod.

☐ Chci se zapojit jako dobrovolník/dobrovolnice a pomoci: